

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОСЛУГ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Литвинюк Є.І., магістр*,

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

Державна інспекція архітектури та містобудування України

ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0009-5243-3514>

Сьогодні розвиток економіки України відбувається в нових технологічних умовах, спричинених трансформацією способу надання публічних послуг. Доцільно сприймати це як нові можливості для зростання та удосконалення існуючих адміністративних процедур, що призводить до незворотних змін у взаємовідносинах «держава – споживачі послуг» через впровадження інноваційного програмного забезпечення.

Визначення будівельної сфери у якості пріоритетного компоненту економіки потребує її вдосконалення та забезпечення функціонування на принципах відкритості, прозорості, нульового рівня толерантності до корупції.

Налагоджена та працездатна система контролю (нагляду) в архітектурно-будівельній сфері виступає в якості фундаменту для якісного та безпечного будівництва, зокрема, в аспекті забезпечення здоров'я та життя людей, розвитку території. При цьому, законодавством закріплюються вимоги до об'єктів будівництва та суб'єктів містобудівної діяльності, механізми контролю та надзору цих правовідносин. Оскільки реалізація діяльності у сфері містобудування є соціальним призначенням, то слід зазначити, що архітектурно-будівельний контроль дозволяє оцінити суспільні очікування від якості та функціональності об'єктів будівництва, сучасних матеріалів та інших виробів, що відповідають екологічній безпеці, саме тому реформування будівельної галузі спричинено поширенням випадків будівництва всупереч містобудівним вимогам нормативно-правових актів, недосконалістю електронної системи, відсутністю публічного доступу до відповідної містобудівної документації, неузгодженістю даних, що включаються до публічних реєстрів у цій сфері, значними корупційними правопорушеннями (до 3 млрд. грн. на рік), тощо.

У умовах глобалізації цифрові технології стають невід'ємною складовою життєдіяльності сучасного суспільства. Їх розвиток істотно впливає на економіку, політику, соціальні процеси.

* Науковий керівник – Пахомова Т.І., д.н.з держ.упр., професор

Однією з умов цифрової трансформації в сфері будівництва є розвиток умов розробки цифрових сервісів і платформних рішень, що спрямовані на вибудовування систем управління цією сферою, координації та моніторингу даних та аналізу інформації.

До цього часу поняття «цифрова трансформація» не набуло однозначного визначення. У широкому значенні під цифровою трансформацією розуміються зміни всіх аспектів суспільства, в контексті запровадження та використання цифрових технологій. Сьогодні цифрова трансформація розглядається як ключовий тренд, який характерний для різних галузей та секторів економіки і соціальної сфери, що дозволяє радикально підвищити результативність шляхом розширення обсягу операцій, скорочення терміну реалізації процесів тощо. Стратегії цифрової трансформації, як правило, спрямовані на трансформацію (зміну) продукції, процесів, організації діяльності (управління) на основі впровадження інноваційних технологій, що створюють нові можливості для взаємодії зі споживачами та задоволення їх потреб.

Крім того, цифрова трансформація призводить до кардинальної зміни підходів в організації роботи органів влади з використанням цифрових реалізацій технологій та алгоритмів. Це свого роду процес адаптації до нових умов діяльності з урахуванням потреб ринку та очікувань споживачів послуг та сервісів.

На думку експертів, цифрова трансформація державного управління не просто автоматизація та оптимізація окремих процесів при наданні державних функцій, у тому числі при наданні державних послуг, а впровадження та використання тих чи інших сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на користь забезпечення діяльності державних органів. Цифрова трансформація покликана якісно змінити зміст державного управління, у тому числі окремі його процедури, стадії управлінського циклу, державні функції, їх склад та типи.

І в Україні, і в зарубіжних країнах цифрова трансформація розглядається як драйвер підвищення доступності та якості державних послуг. Однак потенціал застосування проривних цифрових технологій не обмежується лише певним типом державних функцій. Значними є можливості сучасних цифрових технологій для трансформації вироблення державної політики та нормотворення, адміністрування доходів, управління державним майном, контрольно-наглядової діяльності.

Таким чином, цифрова трансформація передбачає якісну зміну на основі цифровізації системи державного управління, у тому числі окремих процедур, стадій управлінського циклу, державних функцій та їх типів, що призводить до підвищення якості функціонування системи державного управління.

Поряд із використанням ризик-орієнтованого підходу перехід контрольно-наглядової діяльності в будівництві до цифрового формату є не лише одним із значущих компонентів оновлення контрольно-наглядової діяльності, а й елементом цифрового розвитку України в цілому.

Цифрова трансформація послуг архітектурно-будівельного контролю та нагляду – це зміна на основі цифровізації змісту держуправління та нагляду, що призводить до підвищення якості, результативності та ефективності архітектурно-будівельного контролю та зниження необґрунтованого державного втручання [1].

Ключовим результатом Реформи цифровізації будівництва стало створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ). Вона передбачає максимальну автоматизацію усіх процесів державного регулювання в будівництві з метою подолання корупції у цій сфері. Увесь процес документального супроводу зведення будівель усіх класів наслідків (СС1, СС2 та СС3) перевели в онлайн. Документи не можна підробити, а кожен рух, акт і підпис можна відстежити [2].

ЄДЕССБ – це єдина інформаційно-комунікаційна система у складі містобудівного кадастру, що забезпечує створення, перегляд, відправлення, прийняття, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд, зберігання, захист, облік та надання інформації у сфері будівництва, а також електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, державними органами, органами місцевого самоврядування, центрами надання адміністративних послуг з метою отримання визначених цим Законом послуг у сфері будівництва.

ЄДЕССБ здійснює електронну інформаційну взаємодію у режимі реального часу з іншими електронними інформаційними системами: Державним земельним кадастром, Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Єдиним реєстром з оцінки впливу на довкілля, Єдиним державним реєстром судових рішень, Єдиним державним реєстром виконавчих документів, Державним реєстром нерухомих пам'яток України, Державним реєстром загальнообов'язкового державного соціального страхування, інтегрованою автоматизованою системою державного нагляду (контролю).

Запровадження ЄДЕССБ слід вважати значним проривом у сфері інформаційного забезпечення будівельної галузі. ЄДЕССБ підвищила рівень прозорості влади, дозволила знизити рівень бюрократії та корупції у процесі взаємодії громадян, представників бізнесу та посадовців у сфері будівництва.

Цифрова трансформація у галузі архітектурно-будівельного контролю представляє собою приклад ефективної трансформації, який потрібно переймати й іншим сферам надання публічних послуг. Передусім, цей процес будуватиметься на оновленому фундаменті чинного законодавства, характеризується реінжинірингом усіх процесів, мінімізацією людського впливу на роботу в інформаційно-телекомунікаційних системах. Такі умови здатні забезпечувати прозорість та зручність digital-інструментів, довіру до них, а також економію державних коштів до 10 млрд. грн. на рік [3].

Інформаційні технології дозволяють акумулювати та аналізувати відомості про житловий та нежитловий фонд, завдану йому шкоду, сприяють дистанційному, оперативному наданню адміністративні послуги у сфері будівництва, а також створюють інші можливості для органів публічної влади, юридичних та фізичних осіб, дозволяють якісно боротися з корупцією та бюрократією у цій сфері. Використання інформаційних технологій у сфері будівництва стає гарантією прозорості використання коштів, що підвищує привабливість України для інвесторів.

Нові цифрові рішення потрібні для забезпечення можливостей формування в автоматичному режимі дозвільних документів стосовно електронного надання споживачам містобудівних умов та обмежень їх використання. Впроваджені digital-інструменти спрямовані на формування прозорого простору архітектурно-будівельного контролю, що сприятиме залученню інвестиційних коштів в економіку України для її повосної відбудови.

Література:

1. Литвинюк Є.І. Цифрова трансформація архітектурно-будівельного контролю. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 10(16). С. 240-256.
2. Digitalization of the construction sector: simplifying life for business and the foundation for transparent post-war reconstruction of the country. URL: <https://tapas.org.ua/all-uk/blogs-uk/tsyfrovizatsiia-budivelnoi-sfery-sproshchennia-zhyttia-dlia-biznesu-ta-fundament-dlia-prozoroi-povoiennoi-vidbudovy-krainy/> (date of application: 07.03.2024).
3. Прозоре будівництво: відзначили три роки цифрової трансформації та роботи е-системи будівництва. Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах. ТАПАС. 07.04.2023 р. URL: <http://tapas.org.ua> (дата звернення: 07.03.2024).